

N. 6086 : 1-5.
ACC. N:R. _____

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Jenny Danielsson*
Härad: *Kinnared* Adress: *Jät*
Socken: *Jät* Berättat av: *se inne i saml.*
Uppteckningsår: *1939.* Född år _____ i _____

Edlav (Lravn i Ulma K. 8 (b). sid. 1-5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Småland
Kinnwald
Jät
1939

6086

Uppf. Jean Rönner
Jät

1.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

— 4/1
Mun 86.

1 Svår på Landsmålsarkivets kartfrågelista
8 (b).

a. Att tända upp elden var förkommit
här på orten så långt tillbaka som på
början av 1800-talet ty det var jag hört
av min morfar, mormor, och faster, och
den seden brukas här omkring ännu, men
nu endast på Valborgsmässoafton. För
eftersom de gamla talade om så tändes
det eldar både påskafton Valborgsmässo-
afton midsommarsafton, men den viktiga
gaste elden tändes på åkrarna före såd-
den innan den börjades på våren ty
därigenom sades och troddes det att de
jagade bort trollen som kunde förgöra
deras gröda, och i den elden skulle det
brännas mycket videris och vildpiennar.

Skriv endast på denna sida!

fortsät

2 b. Benämning från eldarna. Det var
 "paoskellen" på präskafton sköt di också
 efter häarna det kallade di för paos-
 kasmällen, på Vabbergsmansoafton kalla-
 des elden för "majetta" (majelder) elden
 som brändes för grödans bevarande kallade
 di för ~~elthåan~~ "elthåan" (eldhården)
 di sade att "di konne si mönna elthåa
 brenna pa en gaong" elden lades på
 ett högt ställe så det kunde lysa vitt
 omkring, så brände di "mensämåsett" i sam-
 band med midsommarsovaka den av-
 brändes i närheten av en källa eller
 vid en ekelund.

c. Orsaken till eldens födning angav de
 gamla så, präskelden till häarnas för-
 drivande när de kom tillbaka från sin

3 Blåkallapård. Majelden skulle tjäna till
grödans bevarande och jordens fruktkar-
het så det blev en bra "öring" det året
den elden skulle lysa högt och vitt om-
kring, ty ja högare den brann desto längre
blev kornet, det var en tävling bland
bönderna vilken som fick längst korn,
eldhärden som användes på åkrarna skal-
le bortjaga trollen så de inte kunde för-
göra grödan, om midsommarselden min
jag inget särskilt annat än det skulle
var vara till ett nöje för ungdomen.
Eldarna brändes av ris och tjärtunnor, och
de sattes upp på höga stänger.
d. Från min tidiga berudom min jag
dessa eldar och den som jag i böjan
har nämnt har talat om det för mig

4
alltså det längsta tillbaka som jag kan
uppgå är från 1800-talets höjden ty di var
födda 1811, 1818, och fasten 1841.

l. Att korna släpptes på bete efter det
elden tändes kan jag ej minnas men de
släpptes ut tidigt på våren det minns jag
jag kan nämna till därom, det hör ju ej
hit jag blev ju uppfostrad hos min fasten
född 1841 hon var förfärligt vidskeplig
och så hade hennes föräldrar varit, det är nog
inte många som nu lever som är fostrade
i ett så vidskepligt hem som jag, därför
vet jag mycket av det gamla. Korna skulle
släppas ut i slut av maj antingen Troona-
dagen eller Bedadagen beroende på hur
mycket gräset hade vuxit, men det skulle
göras upp en eld som korna skulle

5

6086

5.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gå över, lärte det för mycket så lades elden i en sko eller träsko, när de hade gått över elden så skulle de gå över så helt en ellsacc sedan över två "fläjröner" som var lagda i kors sen kunde g' någon förgöra korna eller mjölken eller smöret från sommaren.

Tessa personer aroro födda morfar i Bergen da 1818 mormor i Tanningelanda 1811 faster i Jät 1841. Jag själv är född 1880.

Vad jag nu har att bevara på dessa frågebiter är vad jag har hört av dem och vad jag själv har upplevat, här finns inga som har reda på dessa uppgifter om man frågar.

Jät i Oktober 1939

Jenny Danielsson
Jät